

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK

JMÉNEM REPUBLIKY

Krajský soud v Praze rozhodl v senátě složeném z předsedkyně senátu JUDr. Šárky Kamenické a soudců Mgr. Hany Říhové a Mgr. Pavly Peltrámové v právní věci

žalobkyně: **V** [redacted] **M** [redacted], narozena [redacted],
bytem [redacted], [redacted], [redacted],
zastoupena Mgr. Janem Lehovcem, advokátem,
sídlem Praha 3, Velehradská 88/1, 130 00,

proti
žalovaným: 1) **M** [redacted] **M** [redacted], narozena [redacted],
bytem [redacted], [redacted], [redacted],
zastoupena Mgr. Štěpánkou Brožovou, advokátkou,
sídlem Beroun, Husovo náměstí 44, 266 01,
2) **L** [redacted] **M** [redacted], narozen [redacted],
bytem [redacted], [redacted], [redacted],

o určení práva nepominutelného dědice,

o odvoláních žalobkyně a žalované **M** [redacted] **M** [redacted] proti rozsudku Okresního soudu v Berouně ze dne 6.6.2018, č.j. 4C 171/2016-196,

takto:

- I. Rozsudek soudu I. stupně se ve výroku II. mění tak, že ve vztahu žalobkyně a žalované **M** [redacted] **M** [redacted] je žalobkyně povinna zaplatit žalované náklady řízení ve výši 43 560 Kč, do 3 dnů od právní moci tohoto rozsudku, k rukám Mgr. Štěpánky Brožové, advokátky, se sídlem v Berouně.

Shodu s prvopisem potvrzuje Lucie Brejchová

- II. Jinak se rozsudek soudu prvního stupně potvrzuje.
- III. Ve vztahu žalobkyně a žalované M[redacted] M[redacted] je žalobkyně povinna zaplatit žalované náklady odvolacího řízení ve výši 8 725 Kč, do 3 dnů od právní moci tohoto rozsudku, k rukám Mgr. Štěpánky Brožové, advokátky, se sídlem v Berouně.
- IV. Ve vztahu žalobkyně a žalovaného L[redacted] M[redacted] žádný z účastníků nemá právo na náhradu nákladů odvolacího řízení.

Odůvodnění:

- Shora označeným rozsudkem soud I. stupně výrokem I. zamítl žalobu žalobkyně na určení, že žalobkyně je nepominutelným dědicem I[redacted] M[redacted], narozeného dne [redacted], zemřelého dne [redacted], a náleží jí povinný díl z pozůstalosti po tomto zůstaviteli (výrok I.). Výrokem II. tohoto rozsudku soud I. stupně rozhodl o nákladech řízení ve vztahu účastníků tak, že žádný z účastníků nemá právo na náhradu nákladů řízení.
- V důvodech svého rozhodnutí soud I. stupně uvedl, že žalobě žalobkyně nelze vyhovět z toho důvodu, že žalobkyně v řízení nesplnila svoji povinnost tvrdit všechny rozhodné skutečnosti a tyto prokazovat, neboť netvrdila a neprokazovala existenci naléhavého právního zájmu na jí požadovaném určení ve smyslu § 80 občanského soudního řádu, dále jen o.s.ř., i přes poskytnuté jí poučení soudem, aniž by bylo třeba (možno) tuto věc řešit po skutkové a právní stránce věcně. K tomuto svému závěru je veden závazným právním názorem odvolacího soudu, vysloveným v předchozím zrušovacím rozhodnutí v této věci. Je sice skutečností, že, pokud by se mělo skutečně jednat v dané věci ze strany žalobkyně o žalobu, podanou proti žalovaným k soudu ve smyslu § 170 z.č. 292/2013 Sb., dále jen z.ř.s., tj. v situaci existence skutkového sporu o dědické právo po zůstaviteli I[redacted] M[redacted], jež není určovací žalobou podle § 80 o.s.ř., nýbrž žalobou tzv. svého druhu, na určení sporné právní skutečnosti, u níž naléhavý právní zájem vyplývá přímo z právního předpisu, pak by žalobkyně nebyla pro tento případ povinna tvrdit a prokazovat skutečnosti o existenci naléhavého právního zájmu na určení svého dědického práva po zůstaviteli, jak v řízení argumentuje. Avšak o tuto žalobu se svou podstatou v této věci nejedná, žádá-li žalobkyně určit existenci svého práva nepominutelného dědice tohoto zůstavitele v situaci, kdy nikterak nebyla zpochybněna pravost a platnost závěti zůstavitele a listiny o vydědění žalobkyně zůstavitelem ze dne 15.7.2015, pořízené ve formě notářského zápisu, a je žalobkyní zpochybňován „jen“ důvod svého vydědění zůstavitelem ve své existenci, jak jej zůstavitel do listiny o vydědění zformuloval. Za této situace tak nenastal žádný spor o dědické právo po zůstaviteli v pozůstalostním řízení zůstavitele I[redacted] M[redacted]. I kdyby totiž byla žalobkyně nakonec úspěšná s tvrzením o neexistenci důvodu svého vydědění, zůstavitelem uvedeného v posuzované listině, tak by se stejně nestala dědicem zůstavitele, ale jen věřitelem zůstavitelových dědiců, s nárokem na vypořádání povinného dílu. Nepřišla-li tak žalobkyně v řízení s jiným svým tvrzením (než o tom, že správně žaluje podle odkazu z pozůstalostního řízení při existenci sporu o dědické právo po zůstaviteli) o existenci naléhavého právního zájmu na jí požadovaném určení, a to i přes poskytnuté jí poučení soudem v souvislosti s předchozím zrušovacím rozhodnutím soudu odvolacího (o povinnosti tvrdit a prokazovat „jiný“ naléhavý právní zájem na jí požadovaném určení), tak nevyužila možnosti žalobu v tomto upřesnit. Věcné posouzení existence či neexistence důvodu vydědění žalobkyně zůstavitelem z konkrétní listiny o vydědění je předběžnou otázkou, již je třeba vyřešit, ale nikoliv v tomto řízení. K tomuto je určeno buď přímo pozůstalostní řízení zůstavitele, uplatní-li v něm skutečně žalobkyně požadavek na vypořádání svého povinného dílu z pozůstalosti, nebo jiné sporné řízení, než je toto, které žalobkyně může zahájit, třeba i v průběhu pozůstalostního řízení, žalobou na plnění proti dědicům zůstavitele, plynoucí z jejího nároku nepominutelného dědice zůstavitele na vypořádání povinného dílu z pozůstalosti (rozhodne-li se nakonec nežádat vypořádání svého povinného dílu přímo v rámci pozůstalostního řízení po zůstaviteli). Jde-li o náklady řízení mezi účastníky, pak ve vztahu žalobkyně a žalovaného L[redacted] M[redacted] úspěšnému žalovanému žádné účelné náklady s řízením nevznikly, je tak na místě rozhodnout o tom, že žádný

Shodu s prvopisem potvrzuje Lucie Brejchová

z účastníků nemá právo na náhradu nákladů řízení ve vztahu těchto účastníků řízení. Pokud jde o vztah žalobkyně a žalované M[redacted] M[redacted], tak je namístě využít moderační oprávnění soudu, založené ustanovením § 150 o.s.ř., a, byť procesně plně úspěšná žalovaná M[redacted] M[redacted] má na své straně právo požadovat proti neúspěšné žalobkyni náhradu nákladů řízení, které účelně v řízení na své straně vynaložila, rozhodnout o tom, že se této žalované náhrada nákladů řízení nepřiznává. Nelze totiž zcela přehlédnout to, že zamítavé rozhodnutí soudu záviselo na procesním posouzení nároku, nejedná se o konečné věcné posouzení sporu účastníků, žalobkyně byla z pozůstalostního řízení do sporu odkázána pozůstalostním soudem v situaci, kdy žalovaní, zejména pak žalovaná M[redacted] M[redacted], nebyli ochotni uzavřít s žalobkyní dohodu o vypořádání jejích nároků nepominutelného dědice. V této situaci přiznání žalované M[redacted] M[redacted] práva na náhradu nákladů řízení proti žalobkyni se jeví být v rozporu s dobrými mravy.

3. Včasné odvolání si proti tomuto rozsudku soudu I. stupně, prostřednictvím svého právního zástupce, podala žalobkyně. Navrhla rozsudek soudu I. stupně změnit a žalobě žalobkyně vyhovět a ve vztahu žalobkyně a žalované M[redacted] M[redacted] uložit žalované povinnost k náhradě nákladů řízení před soudy obou stupňů ve prospěch žalobkyně.
4. V důvodech uvádí, že je z jejího pohledu nesprávné právní posouzení věci soudem I. stupně v otázce neexistence naléhavého právního zájmu na jí požadovaném určení. Je přesvědčena o tom, že není správný právní názor soudu I. stupně o tom, že nepominutelný dědic není legitimován k podání žaloby podle § 168, resp. § 170 z.ř.s. K tomuto je přesvědčena o tom, že takový postup je přípustný a v tomto případě se existence naléhavého právního zájmu nemusí tvrdit ani prokazovat. I pokud by snad nemělo jít o tuto žalobu, pak je namístě přijmout závěr o tom, že má dán naléhavý právní zájem na obecné určovací žalobě v situaci, kdy v pozůstalostním řízení již jasně a zřetelně uplatnila, jako nepominutelný dědic zůstavitele, právo na vypořádání svého povinného dílu z pozůstalosti, postoji dalších účastníků, resp. žalované M[redacted] M[redacted], je jí toto vypořádání v tomto řízení odpíráno. Má dānu možnost se určitých fázích pozůstalostního řízení účastnit. Z jejího pohledu soud I. stupně (pozůstalostní) v této situaci postupoval správně, pokud provedl odkaz do sporného řízení, došlo-li na skutkový spor mezi účastníky pozůstalostního řízení o to, zda je či není dán důvod vydědění její osoby zůstavitelem ve vztahu ke konkrétní listině o vydědění, předložené do pozůstalostního řízení. Pozůstalostní soud je svou podstatou soudem nesporným a je tak z praktického hlediska nerozumné, ba dokonce protiústavní, aby tuto otázku projednával a rozhodoval notář v rámci pozůstalostního řízení, jako otázku předběžnou. Ostatně i dle právní úpravy dědění, účinné do 1. 1. 2014, se v takové situaci o spor o dědické právo jednalo a z jejího pohledu není dán žádný důvod k tomu, aby tento postup byl jakkoliv měněn, zvláště, je-li komplikovanější. Poukazuje i na to, že k řešení této otázky je dosavadní judikatura nižších soudů různorodá. Dále poukazuje i na to, že projednáním této žaloby, zvláště, když již bylo provedeno věcné dokazování, by nedošlo k nedůvodnému „rozmnožování soudních“ sporů, právě naopak. Uzavírá, že má za to, že má na své straně dáno právo na to, aby v rámci tohoto sporného řízení na základě jí podané žaloby na určení existence jejího práva nepominutelného dědice po zůstaviteli byl vzniklý spor řešen soudem věcně, jde-li o otázku existence či neexistence důvodu jejího vydědění zůstavitelem ve vztahu k posuzované listině o vydědění.
5. Včasné odvolání si proti tomuto rozsudku soudu I. stupně, prostřednictvím svého právního zástupce, a to jen proti části samostatného výroku II. rozsudku soudu I. stupně, o nákladech řízení (ve vztahu žalobkyně a žalované M[redacted] M[redacted]), podala žalovaná M[redacted] M[redacted]. Navrhla v tomto výroku II. ve vztahu těchto účastnic řízení rozsudek soudu I. stupně změnit tak, že žalobkyni bude uložena povinnost zaplatit žalované M[redacted] M[redacted] náhradu nákladů řízení před soudem I. stupně, které představují jednak náklady jejího právního zastoupení, vypočtené podpůrně podle vyhl.č. 177/1996 Sb., a jednak zaplacený soudní poplatek 2 000 Kč.
6. V důvodech tohoto svého odvolání žalovaná uvádí, že ve vztahu těchto účastnic řízení z jejího pohledu není dán důvod pro využití moderačního oprávnění soudu dle § 150 o.s.ř., jak k tomuto přistoupil soud I. stupně. Jen sama o sobě skutečnost, že v rámci pozůstalostního řízení nebyla

Shodu s prvopisem potvrzuje Lucie Brejchová

z její strany uzavřena dohoda s žalobkyní, chtěla-li se v pozůstalostním řízení domáhat svého práva na povinný díl z pozůstalosti, má-li za to, že zůstavitel měl na své straně dán důvod k tomu, aby pořídil listinu o vydědění své dcery, tedy žalobkyně, protože jí jsou podrobně známy okolnosti tohoto rozhodnutí zůstavitele, nemůže k využití ustanovení § 150 o.s.ř. vést. To, že byla žalobkyně na sporné řízení odkázána pozůstalostním soudem, rovněž je nevýznamné, je-li třeba pohlížet na toto usnesení jako na rozhodnutí, s nímž se žádné právní důsledky nepojí. Žádné jiné zcela výjimečné okolnosti se v dané věci ze spisu nepodávají, ostatně nebyly ani žalobkyní tvrzeny.

7. K věcnému odvolání žalobkyně se žalovaná M. M., prostřednictvím svého právního zástupce, vyjádřila tak, že navrhuje potvrzení rozsudku soudu I. stupně, jako věcně správného.
8. V důvodech uvádí, že i sama žalobkyně v rámci své argumentace uznává, že není dědicem zůstavitele I. M. Již jen z toho je zřejmé, že se zde nemůže jednat o skutkový spor o dědické právo po zůstaviteli. Domáhá-li se žalobkyně svého práva na povinný díl, resp. jeho vypořádání, pak tak může činit v pozůstalostním řízení nebo žalobou na plnění. Týká-li se argumentace žalobkyně ohledně účastenství v pozůstalostním řízení, tomu doposud nebylo nikterak bráněno. Pokud má žalobkyně za to, že věcné řešení předběžné otázky existence důvodu jejího vydědění zůstavitelem není v pozůstalostním řízení účelné či by to snad mělo být dokonce protiústavní, pak jí skutečně nic nebrání v tom, aby bez ohledu na dosavadní průběh pozůstalostního řízení uplatnila u soudu žalobu na plnění, v tomto ohledu si žalobkyně tzv. může sama vybrat způsob právního uplatnění svého nároku. Tedy zcela správně soud I. stupně uzavřel, že žalobkyně na jí požadovaném určení nemá dán naléhavý právní zájem.
9. Žalovaný L. M. se k odvolání žalobkyně a žalované M. M. nevyjádřil.
10. Krajský soud v Praze, jako soud odvolací, po zjištění, že odvolání jsou podána včas, oprávněnými osobami a směřují proti rozhodnutí soudu I. stupně, proti kterému je odvolání přípustné, přezkoumal odvoláními žalobkyně a žalované M. M. napadené rozhodnutí soudu I. stupně, jakož i řízení, které jeho vydání předcházelo, podle § 212, § 212 a odst. 1, 5. o.s.ř., a shledal odvolání žalobkyně neopodstatněným, naopak odvolání žalované M. M. shledal opodstatněným.
11. Posouzením dosavadního obsahu spisu soudu I. stupně odvolací soud nezjistil, že by řízení před soudem I. stupně trpělo některou ze zmatečnostních vad řízení, uvedených v § 229 odst. 1, odst. 2 písm. a), b), odst. 3 o.s.ř., či jinou vadou řízení, která by měla nebo mohla mít za následek nesprávnost rozhodnutí soudu I. stupně ve věci, k nimž je odvolací soud povinen přihlížet i z úřední povinnosti.
12. Podle § 101 odst. 3 o.s.ř. odvolací soud projednal odvolání žalobkyně a žalované M. M. při odvolacím jednání v nepřítomnosti žalovaného L. M., který, ač řádně a včas předvolán, k odvolacímu jednání soudu se nedostavil, z důležitého důvodu a včas nepožádal o odročení tohoto jednání. Odvolací soud tedy vycházel z obsahu spisu a z provedených důkazů.
13. Na podkladě obsahu pozůstalostního spisu po zůstaviteli I. M., který zemřel, jenž vede Okresní soud v Berouně pod sp. zn. 22 D 46/2016, je zřejmé, že zůstavitel zemřel jako ženatý s M. M. (manželství bylo uzavíráno 21. 6. 2013), zanechal 2 děti, dceru V. M. a syna L. M., a dále zanechal pořízení pro případ smrti, a to závět' a listinu o vydědění, sepsanou notářským zápisem notářkou v Berouně, Mgr. Magdalénou Holečkovou, dne 15. 7. 2015, pod sp. zn. NZ 276/2015, N 318/2015. Podle této listiny mají dědit syn L. M. a manželka M. M.; podíl syna zůstavitel vymezil pozemkem v B. se zahradní chatkou a ideální 1/2 pozemku s garáží v B., podíl manželky M. zůstavitel vymezil ostatním svým majetkem. Dceru V. M. pak zůstavitel vydědil s uvedením důvodu, že o něj neprojevovala opravdový zájem, jaký by o něj projevovala, jako jeho potomek, měla. M. M., L. M. i V. M. uznali závět' zůstavitele za pravou a platnou a V. M. neuznala důvodnost svého vydědění. Pozůstalá manželka dědictví

po zůstaviteli neodmítla, pozůstalý syn I. M. byl o dědickém právu poučen usnesením, vyhlášeným při jednání soudu dne 17. 6. 2016, ponechal si lhůtu na rozmyšlenou, zda dědictví přijme či odmítne, přičemž v zákonné 1 měsíční lhůtě k odmítnutí dědictví nebylo odmítnutí dědictví I. M. po zůstaviteli pozůstalostnímu soudu I. stupně, obsazenému v osobě pověřeného soudního komisaře, doručeno; uplynutím této lhůty tak právo I. M. dědictví po zůstaviteli odmítnout zaniklo a je dědicem zůstavitele. Usnesením Okresního soudu v Berouně ze dne 4. srpna 2016, č.j. 22 D 46/2016 – 255, bylo uloženo V. M., aby ve lhůtě 2 měsíců od právní moci tohoto usnesení podala proti M. M. a I. M. žalobu k Okresnímu soudu v Berouně na určení, že je nepominutelným dědicem po zůstaviteli I. M., který zemřel 28. 12. 2015 a náleží jí povinný díl z pozůstalosti. Toto usnesení nabylo právní moci 17. 9. 2016 a žalobkyně podala žalobu v projednávané věci k Okresnímu soudu v Berouně dne 25. 8. 2016. Následně již žádné úkony v této pozůstalostní věci pozůstalostním soudem číněny nejsou.

14. V tomto řízení soud I. stupně původně vydal rozhodnutí, jímž určil žalobkyni za nepominutelnou dědičku zůstavitele I. M., s tím, že jí náleží povinný díl z pozůstalosti po tomto zůstaviteli (rozsudek Okresního soudu v Berouně ze dne 26. července 2017, č.j. 4 C 171/2016 - 136). Tento rozsudek soudu I. stupně byl k odvolání žalované M. M. odvolacím soudem zrušen a věc byla vrácena soudu I. stupně k dalšímu řízení (usnesením Krajského soudu v Praze ze dne 1. února 2018, č.j. 24 Co 411/2017 - 179), přičemž v tomto svém rozhodnutí odvolací soud závazal soud I. stupně závazným právním názorem, že v pozůstalostní věci po I. M. nedošlo ke sporu o dědické právo po zůstaviteli mezi účastníky pozůstalostního řízení, pokud žalobkyně nepopírá pravost a platnost listiny ze dne 15. 7. 2015 a toliko „jen“ namítá, že tu není dán důvod k jejímu vydědění zůstavitelem podle § 1646 odst. 1 písm. b) z.č. 89/2012 Sb., dále jen OZ, a uplatňuje své právo nepominutelného dědice, tedy vznikl spor o to, zda žalobkyně má právo na povinný díl z pozůstalosti či nikoliv, který postupem podle § 168, § 169 a § 170 z.č. 292/2013 Sb., dále jen z.ř.s., se neřeší, bylo by to nepřipustné, ale i neúčelné. Tento spor se totiž řeší, jako předběžná otázka, pro rozhodnutí o požadavku (návrhu) nepominutelného dědice na vypořádání povinného dílu, a to buď přímo v řízení o pozůstalosti, uplatnil-li nepominutelný dědic na povinný díl, resp. na jeho vypořádání, právo v průběhu řízení o pozůstalosti, nebo žalobou podle části třetí občanského soudního řádu; pro jakýkoliv „rozšiřující výklad“ ustanovení § 170 z.ř.s. není dán žádný důvod, tento postup se vztahuje výlučně jen na spor o dědické právo. Pokud obecně vzato lze uvažovat o tom, že v občanském soudním řízení se lze žalobou domáhat určení, že tu právní poměr nebo právo je či není, jen tehdy, je-li na tom naléhavý právní zájem (§ 80 o.s.ř.), tak, pokud žaloba, podaná žalobkyní v této věci, neodpovídá požadavkům ustanovení § 170 z.ř.s., je v tomto případě soud, který o žalobě rozhoduje, povinen poučit žalobce o všech náležitostech žaloby, které je povinnosti tvrdit a prokazovat, tedy i k záležitosti naléhavého právního zájmu na požadovaném určení. Protože toto poučení nebylo soudem I. stupně poskytnuto žalobkyni a ani nebyl soudem zkoumán naléhavý právní zájem na požadovaném určení žalobkyní, bylo rozhodnutí soudu I. stupně zrušeno a věc byla vrácena soudu I. stupně k dalšímu řízení. Žalobkyně pak v řízení, po takto jí poskytnutém poučení ohledně náležitosti naléhavého právního zájmu, setrvala v řízení na svém dosavadním tvrzení, tedy na tom, že má naléhavý právní zájem na jí požadovaném určení „ze zákona“, pokud uplatnila v pozůstalostním řízení zůstavitele svůj nárok na povinný díl z pozůstalosti, resp. právo na vypořádání povinného dílu, a je tak v prvé řadě nutné, a nakonec i praktické, určit v samostatném řízení před sporným soudem, nikoliv pozůstalostním soudem, to, zda je či není dán důvod jejího vydědění, uplatněný zůstavitelem v konkrétní listině, jak byla do pozůstalostního řízení předložena, pokud jen svou podstatou je pozůstalostní řízení řízením nesporným, kde se dokazování neprovádí. K vyřešení tohoto sporu tohoto dokazování bude ale potřeba, navíc již i v tomto řízení bylo rozsáhle provedeno. Nepřišla tedy do řízení s „jinými“ tvrzeními k otázce naléhavého právního zájmu, než s jakými vstoupila do tohoto řízení původně.

15. Z výše uvedeného tak plyne, že soud I. stupně byl povinen zabývat se při projednávání a rozhodování dané věci na podkladě žaloby žalobkyně ze dne 25. 8. 2016 v prvé řadě tím, zda má žalobkyně na své straně dán naléhavý právní zájem na jí požadovaném určení, „že je nepominutelným dědicem zůstavitele I. M. [redacted], zemřelého [redacted], a náleží jí tak povinný díl z pozůstalosti po zůstaviteli“, či nikoliv.
16. K řešení, které k této otázce soud I. stupně v rámci svého opakovaného rozhodování v této věci nakonec přijal, odvolací soud konstatuje, že je toto plně v souladu s konstantní soudní judikaturou vyšších soudů, byť i byla vydána v poměrech z.č. 40/1964 Sb., dále jen obč. zák., protože je i nadále využitelná v dědických poměrech dle OZ (naléhavý právní zájem na určení, zda tu právní vztah nebo právo je či není, je dán tam, kde by bez tohoto určení bylo ohroženo právo žalobce nebo, kde by se bez tohoto určení jeho právní postavení stalo nejistým; žaloba určovací nemůže být zásadně opodstatněná tam, kde lze žalovat přímo na splnění povinnosti). Z této judikatury plyne v poměrech dané věci, že, nepodává-li žalobkyně na podkladě své žaloby z 25. 8. 2016 proti žalovaným žalobu na určení svého dědického práva po zůstaviteli, resp. na popření dědického práva žalovaných po tomto zůstaviteli z konkrétní závěti zůstavitele, dle § 170 z.ř.s., která by byla vyvolána správným a účinným odkazem účastníka z pozůstalostního řízení po zůstaviteli, jež je žalobou tzv. svého druhu, u níž se naléhavý právní zájem na určení předpokládá ze zákona, ale podává určovací žalobu podle § 80 o.s.ř. na určení, „že je nepominutelným dědicem zůstavitele I. M. [redacted], zemřelého [redacted] a náleží jí povinný díl z pozůstalosti po zůstaviteli“, pak byla v tomto sporném řízení povinna tvrdit a prokazovat skutečnosti o existenci naléhavého právního zájmu na jím požadovaném určení, bez ohledu na provedený odkaz žalobkyně z pozůstalostního řízení, jinak nemůže být s podanou žalobou úspěšná, což pak ani přes poskytnuté jí poučení soudem neučinila.
17. I z pohledu odvolacího soudu totiž žalobkyně, z hlediska svých tvrzení, která do této věci přinesla, a to i po předchozím rozhodnutí odvolacího soudu v této věci, žádné takové skutečnosti, z nichž by mohl být dovozován naléhavý právní zájem na jí požadovaném určení, netvrdila, tedy i přes jí poskytnutý procesní prostor k možné nápravě své žaloby své procesní povinnosti účastníka řízení nedostála. Proto bylo namístež žalobu žalobkyně, podanou dle § 80 o.s.ř., zamítnout pro nedostatek naléhavého právního zájmu na jí požadovaném určení, aniž by bylo potřeba (vůbec bylo možno) se věcí zabývat po skutkové a právní stránce, tedy věcně.
18. Jak již odvolací soud ve svém předchozím rozhodnutí v této věci konstatoval, nepominutelný dědic není dědicem zůstavitele a nemá právo na pozůstalost ani na poměrný díl z pozůstalosti; v případě, že nebyl platně vyděděn, mu z pozůstalosti náleží povinný díl a může požadovat jeho vypořádání, a to buď v samotném řízení o pozůstalosti, uplatnil-li na povinný díl právo v průběhu řízení, resp. na jeho vypořádání, nebo žalobou na plnění podle části třetí občanského soudního řádu.
19. Jak již rovněž bylo opakovaně soudem uvedeno, v dané věci nenastal skutkový spor o dědické právo po zůstaviteli, nepopírá-li žalobkyně pravost a platnost listiny ze dne 15. 7. 2015, jde-li o závět' zůstavitele, a toliko namítá, že není dán důvod k jejímu vydědění zůstavitelem podle § 1646 odst. 1 písm. b) OZ, tedy zde vznikl spor o to, zda žalobkyně má právo na povinný podíl z pozůstalosti, či nikoliv. Takto vzniklý spor o „právo nepominutelného dědice“ se procesně řeší jako předběžná otázka při rozhodnutí o požadavku (návrhu) nepominutelného dědice na vypořádání povinného dílu, buď v řízení o pozůstalosti, nebo žalobou na plnění. Skutečnost, že žalobkyně byla z pozůstalostního řízení odkázána na podání žaloby do sporného řízení ve smyslu § 170 z.ř.s., jako nepominutelný dědic zůstavitele, který napadá důvody svého vydědění zůstavitelem, je pro zamítavé rozhodnutí v tomto sporném řízení nevýznamná, takové usnesení totiž nemohlo založit žádné právní účinky, pokud výsledkem takového sporného řízení není vyřešení otázky dědického práva. Z pohledu možné existence naléhavého právního zájmu na požadovaném určení na straně žalobkyně tak toto odkazující usnesení z pozůstalostního řízení po zůstaviteli je zcela bez významu.

20. Souhrnně řečeno, není-li žalobkyní tvrzen a prokazován jiný naléhavý právní zájem na požadovaném určení, nelze jej dovozovat jen ze „samotné možné existence práva nepominutelného dědice“, neboť postavení osoby nepominutelného dědice je „procesně zajištěno procesním právem v § 113 z.ř.s.“. Nepominutelný dědic oproti dřívější právní úpravě v z.č. 40/1964 Sb., účinné do 31. 12. 2013, již nemá právo na dědický podíl z pozůstalosti, nýbrž jen na peněžní částku, rovnající se hodnotě jeho povinného dílu (§ 1654 odst. 1, věta první OZ), stává se, není-li mu dědický podíl zanechán zůstavitelem, věřitelem dědiců, tudíž mu nesvědčí dědické právo po zůstaviteli. Domáhá-li se tedy žalobkyně, jako nepominutelná dědička zůstavitele, toliko svého povinného dílu tím, že zpochybňuje důvodnost svého vydědění konkrétní posuzovanou listinou, avšak současně uznává pravost a platnost zůstavitelem téhož dne sepsané závěti, ve které ustanovil svými dědici žalované, je nutno dovodit, že zde nevzniká spor o dědické právo, nýbrž pouze spor o nárok nepominutelného dědice (žalobkyně) na povinný díl. I kdyby bylo určeno to, co žalobkyně požaduje, ničeho by to na okruhu dědiců zůstavitele, který byl určen co do pravosti a platnosti nepopřanou závětí zůstavitele, nezměnilo.
21. Konečně, jde-li o tu záležitost, že žalobkyně uplatnila své právo na povinný díl v pozůstalostním řízení po zůstaviteli, tak z tohoto je zřejmé, že se stala ve smyslu § 113 z.ř.s. účastnicí (zákonem stanovených částí) pozůstalostního řízení „bez dalšího“. Právo žalobkyně na povinný díl tak může být uspokojeno v rámci pozůstalostního řízení, ať již dohodou o vypořádání povinného dílu nebo rozhodnutím o vypořádání povinného dílu nebo žalobou vůči dědicům, a to i před skončením pozůstalostního řízení, na plnění, spočívající ve vyplacení povinného dílu v penězích, případně jiným dohodnutým způsobem. V těchto (obou) případech bude soud, ať již pozůstalostní, či sporný, jako předběžnou otázku posuzovat to, zda byla žalobkyně jako potomek zůstavitele vyděděna po právu či nikoliv.
22. Na podporu vyjádřených závěrů odvolacího soudu (opakovaně) lze odkázat i na judikaturu Nejvyššího soudu ČR, která k dané problematice již existuje, konkrétně na rozhodnutí sp. zn. 21 Cdo 4392/2017.
23. Z uvedeného tak plyne, že z hlediska uplatněných odvolacích důvodů je rozhodnutí soudu I. stupně shledáváno odvolacím soudem věcně správným a odvolací soud tak zamítavé rozhodnutí soudu I. stupně ve výroku I. podle § 219 o.s.ř. potvrdil.
24. Odvolací soud však, s využitím § 220 odst. 1 písm. a) o.s.ř., rozhodnutí soudu I. stupně částečně ve výroku II., o nákladech řízení (ve vztahu žalobkyně a žalované M. M.), změnil; ve vztahu žalobkyně a žalovaného L. M. bylo rozhodnutí soudu I. stupně podle § 219 o.s.ř. v tomto výroku II. potvrzeno, v situaci, kdy úspěšnému žalovanému žádné účelné náklady řízení nevznikly.
25. Podle § 142 odst. 1 o.s.ř. účastníku, který měl ve věci plný úspěch, přizná soud náhradu nákladů řízení, potřebných k účelnému uplatňování nebo bránění, práva proti účastníku, který ve věci úspěch neměl.
26. Z výsledku odvolacího řízení je zřejmé, že žalovaná M. M. byla s bráněním svého práva v tomto sporném řízení účastníků ve vztahu k žalobkyni plně úspěšná, podle § 142 odst. 1 o.s.ř. jí tak svědčí plné právo na úhradu účelně jí vynaložených nákladů proti žalobkyni.
27. Podle obsahu spisu byla žalovaná M. M. v řízení před soudem I. stupně zastoupena advokátem, který vykonal v řízení před soudem I. stupně celkem 10 účelných úkonů právní služby (příprava a převzetí zastoupení, včetně první porady s klientkou, písemné vyjádření ve věci samé, účast u jednání soudu I. stupně 29. března 2017, které přesáhlo délkou 2 započaté hodiny, účast při jednání soudu I. stupně dne 9. 5. 2017, účast při jednání soudu I. stupně dne 27. 6. 2017, které svou délkou přesáhlo 2 započaté hodiny, účast u jednání soudu I. stupně dne 26. 7. 2018, podání odvolání proti původnímu rozsudku soudu I. stupně a účast při jednání soudu I. stupně dne 6. 6.

2018). Náklad na toto právní zastoupení je zcela jistě účelně vynaloženým nákladem žalované M. M. na svoji obranu v daném řízení.

28. Při posuzování otázky konkrétní výše nákladů právního zastoupení této žalované advokátem v řízení před soudem I. stupně musel odvolací soud zohlednit, že Ústavní soud České republiky zrušil vyhlášku č. 484/2000 Sb. pro její neústavnost (srovnej nálezn Ústavního soudu České republiky, sp. zn. Pl. ÚS 25/2012), přičemž dosud k nahrazení této paušální vyhlášky nedošlo. Za této situace pak nelze aplikovat ustanovení § 151 odst. 2 o.s.ř. o stanovení výši náhrady nákladů řízení podle zvláštního právního předpisu pro jeden stupeň soudního řízení paušálně. Současně však není ani vyloučena možnost podpůrné aplikace vyhlášky č. 177/96 Sb. na rozhodování o výši nákladů právního zastoupení advokátem úspěšného účastníka řízení. Podrobil-li pak odvolací soud výši náhrady nákladů řízení žalované M. M. za právní zastoupení advokátem v řízení před soudem I. stupně, vypočtenou podpůrně podle vyhlášky č. 177/96 Sb., tzv. testu hledisek, které Ústavní soud České republiky nastavil ve výše uvedeném nálezu (v případě odměny advokáta jde o částku 31 000 Kč - 10 x 3 100 Kč - § 9 odst. 4 písm. b), § 7 bod 5 vyhlášky č. 177/96 Sb.), uzavřel, že takto stanovená výše odměny advokáta žalované v řízení před soudem I. stupně (jež v sobě zahrnuje první řízení před soudem I. stupně, první řízení před odvolacím soudem a druhé řízení před soudem I. stupně), je částkou plně odpovídající spravedlivému uspořádání vztahů mezi účastníky, vezme-li se v úvahu složitost poskytnuté právní služby při celkem 10 účelně vykonaných úkonech právní služby, význam rozhodnutí soudu pro účastníky řízení, jakož i předpokládaný rozsah majetku, včetně nemovitého, jenž je předmětem pozůstalostního řízení po zůstaviteli. S připočtením paušalizovaných hotových výdajů advokáta v celkové výši 3 000 Kč, zaplaceného soudního poplatku z odvolání ve výši 2 000 Kč, 21 % DPH (7 560 Kč), jde celkem na účelných nákladech žalované M. M. v řízení před soudem I. stupně o částku 43 560 Kč. K zaplacení těchto nákladů řízení žalované M. M. před soudem I. stupně odvolací soud stanovil žalobkyni zákonnou lhůtu 3 dnů od právní moci tohoto rozsudku, přičemž tyto náklady řízení žalované se hradí k rukám právního zástupce žalované (§ 149 odst. 3 o.s.ř.).
29. Odvolací soud, na rozdíl od soudu I. stupně, neshledává v projednávané věci existenci žádného konkrétního výjimečného důvodu pro možnost využití moderačního oprávnění soudu při rozhodování o nákladech řízení ve vztahu těchto účastníků, byť i jen částečně, založeného ustanovením § 150 o.s.ř. Takovou skutečnost, na rozdíl od soudu I. stupně, odvolací soud neshledává bez dalšího jen v okolnosti, že mezi účastníky pozůstalostního řízení nedošlo k dohodě o vypořádání povinného dílu žalobkyně, stejně tak nemůže k § 150 o.s.ř. obstát argumentace soudu I. stupně ve vztahu k vydanému odkazujícímu usnesení pozůstalostního soudu, nemá-li toto žádné právní účinky, v tomto ohledu vadný procesní postup pozůstalostního soudu nemůže jít k tíži žalované, která ve svých poměrech zcela legitimně hájila v daném řízení, které sama nemohla ovlivnit, svá práva, k čemuž legitimně využila služeb advokáta. Pokud žalobkyně odkazuje na to, že se jedná v této věci o novou právní úpravu, pak je třeba tomuto argumentu oponovat poukazem na judikaturu vyšších soudů, zvláště pak tehdy, byla-li vydána ve zcela obdobné skutkové věci, jako je tato, tj. při sporu o „nároky nepominutelného dědice“. Touto úvahou by se odvolací soud mohl případně zabývat jen v souvislosti s tím, pokud by se rozhodla žalobkyně respektovat názor odvolacího soudu, vyjádřený v této věci již v jeho předchozím rozhodnutí, tedy vzít tuto svoji žalobu zpět. Pokud se tak nestalo, tedy, nechala-li žalobkyně svoji žalobu tzv. v běhu a podala si odvolání proti zamítavému rozhodnutí soudu I. stupně a požadovala opakované rozhodování odvolacího soudu v dané záležitosti, a to i s vědomím předestřené rozhodovací praxe odvolacího soudu, jež potvrdila správnost vysloveného již právního názoru odvolacího soudu v této věci, pak je tato její argumentace bezpředmětná z hlediska moderačního oprávnění soudu dle § 150 o.s.ř.
30. Odvolací soud proto rozsudek soudu I. stupně ve výroku II. částečně změnil tak, jak je výše ve výroku tohoto rozsudku pod bodem I. uvedeno.
31. Jedná-li se pak o náklady odvolacího řízení ve vztahu mezi účastníky, tak o těchto rozhodl odvolací soud podle § 151 odst. 1, § 224 odst. 1 a § 142 odst. 1 o.s.ř., pokud rovněž v odvolacím řízení se

Shodu s prvopisem potvrzuje Lucie Brejchová

uplatní ten závěr, že z hlediska věcného rozhodnutí odvolacího soudu, byli žalovaní s bráněním svého práva plně úspěšní, svědčí jim tak plně i v odvolacím řízení proti neúspěšné žalobkyni právo na náhradu účelně vynaložených nákladů odvolacího řízení.

32. V situaci, kdy v odvolacím řízení žalovanému L. M. žádné účelné náklady řízení nevznikly, rozhodl odvolací soud ve vztahu žalobkyně a žalovaného L. M. o tom, že žádný z účastníků nemá právo na náhradu nákladů odvolacího řízení.
33. Jde-li pak o vztah žalobkyně a žalované M. M., pak i v odvolacím řízení na straně žalované M. M. vznikly účelné náklady řízení, a to na jejím právní zastoupení advokátem, který v odvolacím řízení vykonal účelně 2 úkony právní služby (v souvislosti s písemným vyjádřením k věcnému odvolání žalobkyně a v souvislosti se účastní u jednoho jednání odvolacího soudu).
34. Vezmou-li se v potaz stejné úvahy, které vedly odvolací soud k rozhodování o nákladech řízení mezi účastnicemi (žalobkyní a žalovanou M. M.) před soudem I. stupně, odvolací soud uzavírá, že částka 6 200 Kč na odměně advokáta žalované M. M. v odvolacím řízení je plně odpovídající spravedlivému uspořádání vztahů mezi účastníky v tomto odvolacím řízení, opětovně s přihlédnutím k počtu vykonaných úkonů právní služby advokátem, významu rozhodování soudu pro účastníky řízení, majetkovým hodnotám, jež přichází v úvahu v rámci projednání pozůstalosti po zůstaviteli. S připočtením paušálních výloh advokáta v celkové výši 600 Kč, náhrady cestovních výloh advokáta k jednání odvolacího soudu při použití osobního automobilu na trase - Praha a zpět při průměrné spotřebě paliva (motorová nafta) 5,3 l/100 Km, celkem ujetu 70 Km, cena pohonné hmoty 33,60 Kč/1 l, v celkové výši 411 Kč a 21% DPH, jde na nákladech odvolacího řízení plně úspěšné žalované M. M. o částku 8 725 Kč. I tyto náklady odvolacího řízení je žalobkyně povinna zaplatit žalované M. M. v zákonné lhůtě 3 dnů od právní moci tohoto rozsudku, k rukám právního zástupce žalované.
35. Rovněž ani ve vztahu k nákladům odvolacího řízení odvolací soud neshledal, byť i jen částečně, důvodným využít moderační oprávnění soudu, založené ustanovením § 150 o.s.ř.

Poučení:

Proti tomuto rozsudku **je dovolání přípustné, jestliže** napadený rozsudek odvolacího soudu závisí na vyřešení otázky hmotného nebo procesního práva, při jejímž řešení se odvolací soud odchýlil od ustálené rozhodovací praxe dovolacího soudu nebo která v rozhodování dovolacího soudu dosud nebyla vyřešena nebo je dovolacím soudem rozhodována rozdílně, anebo má-li být dovolacím soudem vyřešena právní otázka posouzena jinak, s výjimkou výroků o nákladech řízení, a to **ve lhůtě dvou měsíců** od doručení tohoto rozsudku, prostřednictvím Okresního soudu v Berouně, k Nejvyššímu soudu České republiky, se sídlem v Brně. Dovolatel, který sám nemá právnické vzdělání, musí být povinně před dovolacím soudem zastoupen advokátem, případně notářem.

Pokud by povinná nesplnila platební povinnost, uloženou jí tímto soudním rozhodnutím, řádně a včas, má oprávněná právo podat k soudu návrh na soudní výkon rozhodnutí, popřípadě exekuční návrh podle zvláštního zákona.

Praha dne 21. února 2019

JUDr. Šárka Kamenická v. r.

Shodu s prvopisem potvrzuje Lucie Brejchová

předsedkyně senátu

Shodu s prvopisem potvrzuje Lucie Brejchová